

Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Muudatuse eesmärk on koondada erinõuetega majandustegevuse andmed ühte registrisse, et tagada tõhusam andmete haldamine, vähendada halduskulusid ja turvariske. Selleks viiakse teenindajakaartide taotluste menetlemine ja väljastamine üle ühistranspordiregistrist majandustegevuse registrisse (edaspidi *MTR*). Muudatus aitab vähendada riigi kulusid, mis on seotud registrite haldamise ja arendamisega, ning vähendab ettevõtete ja elanike halduskoormust, kuna teenindajakaartide taotlemine muutub lihtsamaks ja menetlus toimub ühes registris. Teenindajakaartide taotlemine muutub lihtsamaks, sest teenindajakaartide taotlemine, väljastamine ning nende üle arvestuse pidamine toimub edaspidi ühes registris. Varasemalt esitati taotlus teenindajakaardi saamiseks *MTR*-is, aga füüsilise teenindajakaardi väljastamiseks tehti väljatrükk riiklikust ühistranspordiregistrist (edaspidi *ÜTRIS*) ning väljastatud teenindajakaardid olid samuti *ÜTRIS*-est leitavad.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ühistranspordiosakonna õigusnõunik Kristella Kukk (5676 7894; e-post: Kristella.Kukk@agri.ee) ja sama osakonna juhtivspetsialist Katrin Tambur (5851 6035; e-post: Katrin.Tambur@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Romet Viikmäe (625 6176, romet.viikmae@agri.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu toetab Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis toodud üldpõhimõtte „Ettevõtluse kasvuks vähendada halduskoormust ja lihtsustame teenuseid ja regulatsioone“ ellu rakendamist.

Eelnõuga kavandatakse ühistranspordiseaduse redaktsiooni (RT I, 23.12.2024, 10) muutmine.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi *MSÜS*) § 8 kohaselt on erinõuetega majandustegevuse andmed kantud *MTR*-i või muusse samalaadsesse registrisse. *MSÜS*-i eesmärk oli koondada kõik erinõuetega majandustegevuste andmed ühte registrisse ja vältida *MTR*-i kõrval teiste seaduste alusel sätestatud erilisi järelevalveregistreid. Praegu peetakse teenindajakaartide üle arvestust ühistranspordiregistris. Eelnõuga viiakse teenindajakaartide

taotluste menetlemine ja teenindajakaartide väljastamine ühistranspordiregistrist üle MTR-i. Teenindajakaartide taotlemine ja nende menetlemine toimub juba praegu MTR-is, mistõttu ei ole vaja ühistranspordiregistris olevate andmete üleviimise tõttu MTR-i olulises mahus arendada, samuti ei kaasne sellega olulisi rahalisi kulusi. Eelnõu eesmärk on tagada, et kodanike jaoks oleks kõik loa- ja teatemenetlused kättesaadavad ühest kohast, ning hoida kokku riigi kulusid, mis kaasnevad erinevate registrite haldamise ja arendamisega.

Teenindajakaartide andmed (edaspidi *andmekoosseis*) on hetkel majutatud Transpordiameti serveri ühistranspordiregistris, kuid nimetatud andmekoosseisu majutamine lõpeb 2025. aasta lõpus. Transpordiametil kaasnevad andmekoosseisu majutamisega tõsised turvariskid, kuna süsteem on aegunud ja hooldamata. Aegunud ja hooldamata andmekoosseisu jätkuv majutamine ohustab ka teisi Transpordiametis kasutusel olevaid süsteeme, mis asuvad samas klastris. Seetõttu lõpeb teenindajakaartide praegusel viisil avalikkusele näitamine.

Ühistranspordiseaduse reformimise tarbeks koostati väljatöötamiskavatsus (edaspidi *VTK*), kus käsitleti ühe vajaliku muudatusena taksoveo teenindajakaardi andmete kandmist MTR-i. Kuna ühistranspordiseaduse suures mahus muutmine võtab aega, otsustati nimetatud muudatus suuremast eelnõust välja tõsta, kuna tegemist on ajakriitilise uuendusega ning vajab seetõttu eraldi kiireloomulist eelnõud.

VTK tagasisides pidasid huvigrupid muudatust vajalikuks ning seda põhjalikumalt ei kommenteerinud.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ning teiste seadustega. Eelnõuga ei riivata isikute või ametkondade õigusi, kuna andmekoosseis tõstetakse mehhaaniliselt ühest registrist teise ning muudatuste tulemusel ei hakata töötleva rohkem andmeid kui varasemalt. Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õiguse ega Eesti Vabariigi jõustunud välislepingutega.

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu §-s 1 sätestatakse ühistranspordiseaduse (edaspidi *ÜTS*) muudatused ning §-s 2 seaduse jõustumine 2026. aasta 1. jaanuaril.

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 58 lõike 3 punkt 5, millega jäetakse ÜTS-ist välja nõue esitada teenindajakaardi saamiseks isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud nõuetele vastav foto. Kui võrd teenindajakaart väljastatakse tähtajatult, ei ole dokumendifotole seatud kehtivuse ajast (6 kuud) lähtuvalt foto esitamine enam vajalik. Muudatusega kaasneb töödeldavate andmete vähenemine

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse ÜTS-i § 62 lõiget 3, mille kohaselt jäetakse MTR-is avaldatavate andmete loetelust välja nõue avaldada sõidukijuhi pilt.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse ÜTS-i § 73 lõiget 1. Nimetatud sättest jäetakse välja sõnad „ning välja antud teenindajakaartide“, sest ühistranspordiregistri andmete koosseis muutub. Edaspidi ei peeta ühistranspordiregistris enam arvestust teenindajakaartide üle.

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 74 lõike 1 punkt 7. Nimetatud sätte kohaselt kuulusid ühistranspordiregistri koosseisu ka teenindajakaartide andmed. Edaspidi peetakse teenindajakaartide andmete üle arvestust ainult MTR-is.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks ÜTS-i § 75 punkt 8. Edaspidi ei ole teenindajakaardi andjal, kes on ÜTS § 13 lõike 1 punkt 5 ja § 55 kohaselt omavalitsusorgan või

omavalitsusorgani volitatud isik, kohustust kanda ühistranspordiregistrisse andmeid teenindajakaartide kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse ÜTS-i § 77 lõiget 1. Kui praegu kajastuvad MTR-is andmed ühenduse tegevusloa, ühenduse tegevusloa koopia, tegevjuhi, taksoveoloa ja sõidukikaardi kohta, siis edaspidi kantakse sinna andmed ka teenindajakaardi kohta. Muudatusega luuakse teenindajakaardi andjale kohustus kanda vastavad andmed MTR-i.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustub seadus 2026. aasta 1. jaanuaril. Seaduse jõustumise ajaks on valitud 2026. aasta 1. jaanuar põhjusel, et registri majutamine Transpordiameti serveris lõppeb 2025. aasta lõpus ning 2026. aasta alguseks peab olema loodud seaduslik alus andmete säilitamiseks MTR-is.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei ole kasutusele võetud uusi ega võõrsõnalisi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Muudatus (eelnõu § 1 punkt 1): teenindajakaardi saamiseks ei ole vaja enam teenindajakaardi taotlejal esitada isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 7 alusel kehtestatud nõuetele vastav foto.

Valdkond: mõju teenindajakaardi taotlejatele, riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Mõju: Teenindajakaartide taotleja ei pea enam esitama teenindajakaardi taotlusega nõuetele vastavat fotot ning teenindajakaardi andja ei pea kontrollima foto vastavust seaduses sätestatud nõuetele. Lisaks kaob vajadus registris foto nõuetekohasele töötlemisele ning säilitamisele. Seetõttu väheneb töö- ja halduskoormus KOV-idele ja piirkondlikele ühistranspordikeskustele, kui KOV-id on ühistranspordikeskustele andnud ÜTS § 15 lõike 2 alusel volituse teenindajakaartide andmiseks.

Muudatus (eelnõu § 1 punkt 2): MTR-is avaldatavate andmete loetelust jäetakse välja nõue avaldada sõidukijuhi pilt.

Valdkond: mõju teenindajakaardi omanikele, riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Mõju: Edaspidi ei avalikustata teenindajakaardi omaniku fotot. Isiku foto eemaldamine toob kaasa isiku privaatsuse suurenemise. Näiteks vähendab foto eemaldamine riski, et taksojuhid satuvad soovimatu tähelepanu ohvriks, mis võib internetis või avalikus ruumis tähendada isikuandmete väärkasutust. Negatiivne mõju seisneb selles, et järelevalveasutustel on keerulisem isikuid tuvastada ning see muudab järelevalve tööülesannete täitmise aeganõudvamaks. Ka taksoteenust kasutatavatel klientidel võib olla raskem veenduda, et taksojuht on tegelikult see sama isik, kellele teenindajakaart on väljastatud.

Muudatus (eelnõu § 1 punktid 3 ja 4): muudetakse ühistranspordiregistri andmete koosseisu, mille tulemusel ei peeta ühistranspordiregistris enam arvestust teenindajakaartide üle.

Valdkond: mõju riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Mõju: Mõju on positiivne riigiasutuste ja omavalitsuse korraldusele, kuna kõik taksoveoga seotud dokumendid ja andmed (taksoveoluba, teenindajakaart ning sõidukikaart) on leitavad ühest registrist.

Muudatus (eelno § 1 punktid 5 ja 6): teenindajakaardi andja ei pea enam esitama teenindajakaartidega seotud andmeid ühistranspordiregistrisse, vaid MTR-i.

Valdkond: mõju riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Mõju: Edaspidi on kõik taksoveoga seotud dokumendid ja andmed leitavad ühest registrist. See lihtsustab teenindajakaartide andjate tööd ja otsuste tegemist, kuna kõik andmed on kättesaadavad ühest registrist. Samuti välditakse seeläbi olukorda, kus liidetud kahe erineva registri vahel ei tööta ja andmeid ei liigu ühest registrist teise. Seeläbi kaob vajadus hoida üleval X-tee liidestust, mistõttu tekib kulude kokkuhoid, kuna see tähendab vähem arendusvajadust, hooldust ning IT-tuge. Lisaks on muudatus oluline halduskoormuse vähendamisele, kuna teenindajakaardi andjaid ei pea edastama andmeid kahte erinevasse registrisse.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõuga kavandatavate muudatuste rakendamisega ei kaasne lisakulusid riigieelarvest, sest MTR-is on kõik vajalikud arendused tehtud ja muudatusteks vajalike analüüsi-, arendus- ja juurutamistööde maksumus on hinnanguliselt 5000 eurot, mis kantakse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti eelarvest.

Teenindajakaarte väljastavatele kohalikele omavalitsustele ei muutu menetluse käigus midagi. Eelnõuga tehtavate muudatuste rakendamise tulemusena tekib rahaline kokkuhoid, sest kaob vajadus pidada arvestust teenindajakaartide üle ühistranspordiregistris.

8. Rakendusaktid

Rakendusaktina on vaja muuta kehtiva Vabariigi Valitsuse 22. oktoobri 2015. a määruse nr 106 „Riikliku ühistranspordiregistri põhimäärus“ norme, kus on reguleeritud teenindajakaartidega seonduv, jättes selle põhimäärusest välja. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 1.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril. Kavandatud jõustumisaeg on piisav tehniliste eeltööde teostamiseks ning muudetud normidega tutvumiseks.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ning Kliimaministeriumile.

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning kõigile üheksale ühistranspordikeskusele (Põhja-Eesti, Ida-Virumaa, Järvamaa, Jõgevamaa, Tartumaa, Kagu, Valgamaa, Viljandi ja Pärnumaa) ja kahele vallale (Saaremaa ja Hiiumaa).

Kliimaministerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Ettepanekud ja märkused esitasid Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Eesti Linnade ja Valdade Liit. Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium ettepanekuid ega märkusi ei esitanud. Eelnõu kohta tehtud märkuste ja ettepanekutega arvestamise ning mitteametamise tabel on seletuskirja lisas 2.

Algatab Vabariigi Valitsus 2025. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)